Cana asobnaha numaru 20 hr. Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 6. Wilnia, Subota 21 Studnia 1928 h. Hod IV (XII).

BIEŁARUSKAJA KRYNICA

PALITYČNAJA, HRAMĄDZKAJA i LITERATURNAJA HAZETA.

Adres Redakcyi i Administracyi: WILNIA, LUDWISARSKAJA 1-19. (Wilno, Ludwisarska 1-19) Redakcyja adčyniena ad 9 hadz ran. da 6 hadz. wieč.

„Bieł. KRYNICA“ kaštuje na hod — 10 zał., na paŭhoda — 5 zał., na 3 miesiacy — 3 zał., na 1 miesiac — 1 zał. HAZETA WYCHODZIĆ 2 RAZY U TYDZIEŃ.

Cana abwiestak: na 1-šaj staroncy 30 hr., 2 i 3 — 25 hr., na 4-aj — 20 hroš. — za radok drobnaha druku ŭ wadnej pałoscy

Ad wydawiectwa.

Adusiul dachodziać da nas wiestki i skarhi, što niasumlennyja paštary na prawincyjanalnych poštach nie daručajuć padpiščykam „Biełaruskaj Krynicy“. Choćuć takim čynam našy worahi, kab biełaruskaje sialanstwa nie dawiedałasia praŭdy asabliwa ciapier na čas wybaraŭ. Braty! Kožny padpiščyk pawinien dapilnawać, kab nie prapaŭ ani adzin numar jahonaj hazety i damahacca pierahladu na pošcie karty prenumeraty. Kožny paštar, jaki robić nadužyćci, pawinien być pakarany, a dziela hetaha, treba pisać na winawatych skarhi ŭ Wilenskuju Dyrekcyju Poštaŭ i Telehrafaŭ praz našu Redakcyju.

ADOZWA
Centralnaha Wybarnaha Kamitetu Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ u Polščy.

U 1922 h. zładzili my pieršy raz u Polščy, pieršy raz ahułam u šmatnarodnych dziaržawach Eŭropy, wybarny blok usich t. zw. nacyjanalnych mienšaściaŭ. Zaklikanyja nami narodnyja masy abjadnanych nacyjanalnaściaŭ zhodna addali swaje hałasy za pastaŭlenych nami kandydataŭ Prawalilisia natuhi praciŭnikaŭ bloku, nie pamahła ahitacyja partyjaŭ, jakija užywali ŭsich sposabaŭ, kab nas miž saboj paswaryć, kab zawastryć nacyjanalnyja antahanizmy. Blok pieramoh usiudy, dzie nacyjanalnaja świedamaść, dzie świedamaść nieabchodnaści supolnaha zmahańnia za naležnaje kožnaj nacyi parlamenckaje pradstaŭnictwa procistawilisia ŭsiałakim drażnieńniam, ašukanstwu, abo šykanam.

Za našym prykładam pašli inšyja nacyjanalnyja mienšaści ŭ inšych dziaržawach, nia wyłučajučy tak-ža i polskich mienšaściaŭ. Dumka ab supolnym zmahańni za prawa swabodnaha raźwićcia ŭsich uciskanych nacyjanalnaściaŭ našła wodhuk u całaj Eŭropie i dawiała da zarhanizawańnia Konhresaŭ, jakija try razy užo mieli narady ŭ Żenewie

Ciapier, kali ŭznoŭ stanowimsia da wybaraŭ, uznaŭlajem naš techničny wybarny sajuz i zaklikajem našyja narodnyja masy da hałasawańnia na śpisak usich niapolskich nacyjanalnaściaŭ, jakija zmahajucca za swaje nacyjanalnyja i hramadzianskija prawy. Wybarny zakon 1922 hodu, jaki nas usich kryŭdziŭ, nie dajučy nam mahčymaści wybrać adpawiedna da našaha liku parlamenckaj reprezentacyi, astaŭsia niaźmienieny. Ahułam pałažeńnie našych narodaŭ nia wielmi pieramianiłasia ad času zakłučeńnia pieršaha wybarnaha sajuzu. Padstawowyja damahańni nia ŭziatyja pad uwahu. Zmahańni za naležnyja nam prawy nia mohuć być spynieny. A ŭ hetym zmahańni naša abjadnańnie ŭ adzin mahutny wybarny blok wyjaŭlaje ab sile našych pradstaŭnictwaŭ, jakija buduć wiaści heta zmahańnie.

Na wiestku ab uznaŭleńni našaha wybarnaha sajuzu ŭ polskim hramadzianstwie padniałasia bura, u presie i pamima jaje nie žaleli nam pierašciarohaŭ i pahrozaŭ. Adnych prabujecca nastrašyć, inšych zdabyć abiacankami. Blok maje być raźbity raniej čym prystupiŭ da pracy. Nia pryznajecca nam prawa złučańnia da supolnaha zmahańnia za zdabyćcio naležnych nam parlamenckich reprezentacyjaŭ. U samym abjadnańni bačycca prastupak prociŭ dziaržawy, bo na našym asłableńni, jakoje zdaść nas na łasku i niałasku panujučaj bolšaści, maje być zbudawanaja dalejšaja palityka dziela nas. Usim hramadzianam dazwalajecca łučycca ŭ wybarnyja bloki, tolki nia nam. Jość heta jašče adzin dowad, što uwažajuć nas za hramadzian druhoj katehoryi, jakija nie pawinny karystać z prawaŭ naležnych hramadzianam panujučaj nacyi. Jość heta prajawa tej niaščasnaj dumki, jakaja dzielić hramadzian na ŭciskanych i ŭciskajučych, a jakaja była i jość žarałom swarak i niaščaściaŭ.

My zmahajemsia za biazumoŭnuju roŭnaść usich hramadzian u Dziažawie. My imkniomsia da spynieńnia ŭsiałakaha nacyjanalnaha ŭcisku. Budučy Sojm maje pierahledzić abawiazujučuju Konstytucyju, dyk pawinna kožnaja nacyja pasłać u Sojm i Senat pa mahčymaści najsilniejšaje pradstaŭnictwa, jakoje-b stajała ŭ abaronie ideałaŭ i intaresaŭ kožnaj nacyi.

Na piaredadni polska-litoŭskich pierahaworaŭ.

(Apošnija zajawy litoŭskaha i polskaha ministraŭ).

„Polski ŭrad wysłaŭ u Koŭnu adumysłowaha pasłańnika z uradawaj prapazycyjaj — raspačać u kancy studnia ŭ Ryzie pierahawory, pradbačanyja rezalucyjaj Rady Lihi Nacyjaŭ“. Nota polskaha ŭradu źmiaščaje padstawy, na jakich majuć wiaścisia pierahawory ŭ sprawach — čyhunačnaj, paštowa-telehrafnaj kamunikacyi, tranzytu i prazhraničnaha ruchu.

Hetaja nota źjawiłasia byccam u adkaz na zajawu premjera Waldemarasa ŭ hutarcy z pradstaŭnikami PAT-a: što litoŭski ŭrad adnosna da terminu raspačaćcia pierahaworaŭ „čakaje prapazycyjaŭ z boku polskaha ŭradu...“

Heta mieła značyć, što sam litoŭski ŭrad nie śpiašyć z raspačaćciem pierahaworaŭ... Čamu nie śpiašyć, pabačym dalej.

Polskaja nota, jak bačym, źmiaščaje dakładnuju prahramu sužyćcia abodwych krajoŭ, jakoje źjaŭlajecca pradustupnym warunkam mahčymaści dalejšaha parazumieńnia ŭ sprawach tarhowaha abmienu i dyplomatyčnych adnosinaŭ.

Ale cikawa ciapier pahladzieć, jak hladzić na hetuju „dzieławuju“, čysta techničnuju prahramu pierahaworaŭ litoŭski ŭrad, jaki, jak my wiedajem, naahuł zaŭsiody staić na tym, što — pierad tym, jak pierajšci da spraŭ technična-haspadarčych, pawinna tak ci jnakš wyrašyć palityčnyja sprawy, dzielačyja abodwa krai.

Na hetaje pytańnie my majem poŭny i aficyjalny adkaz — u asabistych zajawach samoha prem. Waldemarasa ŭpuščanamu ŭ Koŭnu pradstaŭniku „PAT-a“. Ab tym-ža kažuć i wielmi wyraznyja ćwierdžańni ŭ apošnich numarach orhanu litoŭskaha ŭradu „Lietuvis'a“.

Dyk wielmi cikaŭna na piaredadni raspačaćcia polska-litoŭskich pierahaworaŭ paznajomicca z hetymi ŭradowymi zajawami z litoŭskaha boku.

Na zapytańnie karespand. „PAT-a“ adnosna prahramy mahčymych pierahaworaŭ Waldemaras adrazu zajawiŭ, što jamu wielmi ciažka skazać, jakija sprawy mahli-b być razhledžany ŭ pieršuju čarhu, bo kožnaja nawat najdrabniejšaja sprawa nastolki źwiazana z asnaŭnoj palityčnaj sprawaj, što biez piapiaredniaha raźwiazańnia hetaha palityčnaha sporu miž Litwoj i Polščaj — wyrašana dakładna być nia moža...

„Lietuvis“ jakraz u toj samy dzień, kali Waldemaras razmaŭlaŭ z karesp. „PAT-a“, nadrukawaŭ tuju palityčnuju prahramu pierahaworaŭ, jakuju litoŭski ŭrad wysoŭwaje jak warunak pierachodu da prahramy technična-haspadarčaj.

Litoŭski ŭrad ličyć, što palityčnyja adnosiny pamiž Litwoj i Polščaj aznačaje dahetul nie skasawany aficyjalna abiedźwiuma staronami Suwalski traktat. Dziela taho litoŭski ŭrad uściaž ličyć Wilenščynu tolki faktyčna akupawanaj polskimi wojskami. Z hetaj palityčnaj padstawy litoŭski ŭrad nia zojdzie nikoli, nawat raspačaŭšy pierahawory.

Adbudowa narmalnych praŭnych adnosinaŭ moža raspačacca tolki ad skasawańnia akupacyi...

Z hetaj ahulnaj palityčnaj padstawy pierahaworaŭ wypływaje zaraz-ža pieršaje „techničnaje“ damahańnie litoŭskaha ŭradu: — urehulawańnie sprawy adškadawańniaŭ za ŭsie tyja materyjalnyja straty, jakija zrobleny litoŭskaj dziaržawie i litoŭskim hramadzianam u časie zbrojnaha napadu hien. Želihoŭskaha. Armija i litoŭskija ŭradawyja ŭstanowy zmušany byli ta-

U imia hetych kličaŭ uznaŭlajem Blok Nacyjanalnych Mienšaściaŭ. My peŭny, što pojduć za nami narodnyja masy našych nacyjaŭ jašče ŭ bolšaj miery, čym u 1922 h. Zaklikajem da zmahańnia prociŭ kryŭdy, prociŭ niadoli. Usie jak adzin u rady! Niachaj nichto nia dasca zapužać, ani źwiaści pustymi abiacankami. Niachaj kožny wiedaje, što tut sprawa ab losie jaho narodu, ab mahčymaść wiadzieńnia zmahańnia z dobrym wynikam za prawy žyćcia narodu, da ščaścia, da swabodnaha raźwićcia.

Dałoŭ z uciskam narodnym, z kryŭdaj narodaŭ!

Da zmahańnia za naležnaje nam parlamenckaje pradstaŭnictwa!

Centralny Wybarny Kamitet Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ u Polščy.

Ad imia Biełarusaŭ: Janka Paźniak wice-staršynia C. K. Biełaruskaj Chr. Demokracyi, b. pasoł Jaremič, b. senatar Bahdanowič.

Ad imia Ŭkraincaŭ: Dr. Dmytro Lewickyj staršynia U.N.D.O., b. senatar Michajło Čerkawskyj, b. pasoł Pawał Wasyńčuk.

Ad imia Niemcaŭ: b. senatar Erwin Hasbach, b. pasoł Robert Piesch, b. pasoł Jazep Spickerman.

Ad imia Žydoŭ: b. pasoł S. Grünbaŭm, b. pasoł Maksymiljan Hartglas, Dr. Cembach Šabad, staršynia Nar. Dem. Partyi.

dy śpiešna ewakuawać Wilniu, pakinuŭšy wielmi značnyja majemaści, jakija byli zachopleny polskim wojskam. Sprawa hetych adškadawańniaŭ za straty, zroblenyja Litwie ŭ wyniku akcyi hien. Żelihoŭskaha, i budzie adnym z hałoŭnych punktaŭ pierahaworaŭ, — nawat tady, kali litoŭskaja delehacyja i zhodzicca adłažyć nadalej, ci wyklučyć z sučasnych pierahaworaŭ sprawu Wilenščyny...

Heta znača, što nie damahajučysia biezadkładnaha faktyčnaha zwarotu Wilni, litoŭski ŭrad wysoŭwaje, jak pradustupny palityčny warunak mahčymaści pierahaworaŭ, pryncypowaje pryznańnie Polščaj Wilenščyny — praŭna naležačaj Litwie.

Ale, u swajej hutarcy z karesp. „PAT-a", Waldemaras (tak prynamsia danosie „PAT") dapuskaje mahčymaść pełnaha ŭrehulawańnia techničnych adnosinaŭ pamiž Litwoj i Polščaj—z wyklučeńniem razmowaŭ u wilenskaj sprawie.

Naprykład, — „zusim realnaja jość sprawa tarhowych adnosinaŭ: litoŭski ŭrad nia bačyć pieraškodaŭ dla kuplańnia nafty, wuhalla, abo manufaktury ŭ Polščy..." Ale tolki i wyklučna ŭ Polščy, a nia ŭ Wilenščynie, bo heta-ž — nia Polšča... Što-ž datyčyć Wilenščyny, dyk jana pawinna budzie być — całkom wyklučana z usialakaha biespasiaredniaha haspadarčaha abmienu i biespasiaredniaj kamunikacyi z Litwoj datul, pakul jana znachodzicca pad akupacyjaj Polščy... — nijakaha biespasiaredniaha tawarnaha, čyhunkawaha, ci paštowa-telehrafnaha abmienu z Wilenščynaj litoŭski ŭrad dapuścić nia moža... — Čamu? — A tamu, što heta było-b wyraznym pryznańniem z boku Litwy praŭnaj prynaležnaści Wilenščyny da Polščy. Litoŭskija dziaržaŭnyja ŭstanowy nia mohuć ani pryniać dziela adsyłki ŭ Wilenščynu „ŭ Polščy", ani atrymać „z Wilni ŭ Polščy" — ani pasyłki, ani listu, ani telehramy. Nia mohuć i litoŭskija čyhunkawyja kasy pradawać biletaŭ—„ŭ polskuju Wilniu".

Z hetaha jasna, što zapraŭdy nad najdrabniejšaj nawat sprawaj uznaŭleńnia techničnych adnosinaŭ niapieramožnym lažyć ciažaram niawyrašanaja palityčnaja sprawa polska-litoŭskaha sporu.

Ale,—paciesyŭ Waldemaras pradstaŭnika „PAT-a", — Litwa daskanalna moža ŭrehulawać swoj technična-haspadarčy abmien z zapraŭdnaj Polščaj, u mieży jakoj zusim nie ŭwachodzić Wilenščyna.

I heta moža chutka naładzić dobraja wola z abodwych bakoŭ, nawat, kali Polšča nie zachoča datykacca wilenskaj sprawy.

Na zapytańnie pradst. „PAT-a", ci litoŭski premjer „pradbačyć uznaŭleńnie dyplomatyčnych znosinaŭ z Polščaj, Waldemaras adkazaŭ, što Litwa prymie polskaha pasła, ale tolki — ŭ Wilni..."

Jak wiedama, u Żenewie litoŭski premjer abiacaŭ nie spraciŭlacca ŭznaŭleńniu narmalnych znosinaŭ z Polščaj.

Za heta polski premjer, z swajho boku, abiacaŭ šanawać niezaležnaść i niatykalnaść litoŭskaj dziaržawy.

Ale spornaja sprawa Wilenščyny była, jak wiedama, wykłučana Radaj Lihi Nacyjaŭ naahuł z jaje rezalucyi.

Waldemaras jak byccam i robić usio lohičnyja i praktyčnyja wywady z takoha „wyrašeńnia" Radaj polska-litoŭskaha sporu...

Jon tak sama ŭ sprawie uznaŭleńnia znosinaŭ z Polščaj — całkom wyklučaje z hetych adnosinaŭ spornuju wilenščynu majučy zamier sumlenna i zhodna z pastanowaj rady — adbudawać adnosiny z Polščaj nastolki, naskolki heta mahčyma — ŭ warunkach niawyrašanaści Wilenskaj prablemy...

Ale Waldemaras idzie jašče dalej.

Jon damahajecca, kab i polski ŭrad, z swajho boku, tak sama wykanaŭ na dziele swaju słoŭnuju abiacanku niatykalnaści litoŭskaj dziaržawy, daŭšy hetym swaim słowam realnyja hwarancyi...U tym-ža „Lietuvis'ie" źmieščany artykuł, jaki kaža, što polski ŭrad pawinien zaraz-ža zrabić pierad raspačacciem pierahaworaŭ, kab Litwa zapraŭdy pačułasia zahwarantawanaj... uračystaj zajawaj polskaha premjera ŭ Radzie Lihi Narodaŭ... Sposaby hetaj realnaj hwarancyi hetkija:

1) Polšča pawinna źniać usie swaje wojski z demarkacyjnaj polska-litoŭskaj linii, jakuju Rada Pasłoŭ nazwała „hranicaj";

2) Litoŭskija emihranty, jakija ciapier hurtujucca čamuści ŭ Wilenščynie, pawinny być biezadkładna wysieleny ŭ Polšču;

3) Polska-litoŭskaja „hranica" — udoŭž usiej Wilenščyny — pawinna być ščylna začyniena, kab nia dać mahčymaści napadu na litoŭskuju terytoryju... bandam, arhanizawanym na polskim baku „hranicy"...

Kali realnaje ŭznaŭleńnie pierahaworaŭ z Polščaj u sprawie nawiazańnia adnosinaŭ źjaŭlajecca wykanańniem na dziele abiacańnia Litwy, dadzienaha radzie Lihi, dyk i Litwa z swajho boku moža damahacca ad Polščy, kab i jana faktyčna zahwarantawała ŭ spomnienymi realnymi sposabami ŭračysta abwieščanuju ŭ Radzie Lihi niatykalnaść Litwy z polskaha boku...

U swajej wialikaj apošniaj palityčnaj pramowie na... bankiecie „Tawarystwa amataraŭ mižnarodnych sprawaŭ" u Waršawie—polski ministar hetych spraŭ p. Zaleski, kažučy pamiž inšym ab polska-litoŭskich adnosinach, daŭ adkaz na hetyja zajawy litoŭskaha premjera i jaho presy z boku Polščy.

Polski ministar zajawiŭ, što nia hledziačy na ŭsie hetyja zajawy z litoŭskaha boku, jakija byccam zališnie mała dajuć padstawaŭ da aptymizmu, jon usio-ž astajecca rašučym aptymistam u sprawie nawiazańnia narmalnych adnosinaŭ pamiž Polščaj i Litwoj...

Polski ministar kaža, što ŭsie wostryja dy niaprymirymyja rečy ŭ zajawach litoŭskaha premjera i jaho presy treba adniaści — „na rachunak unutrana-palityčnych trywohaŭ i kłapotaŭ litoŭskaha ŭradu dyj starych pryzwyčajeńniaŭ, jakich ciažka pazbycca adrazu ŭ kolki dzion"...

Ale nawat, adniaŭšy ŭsio heta, polski ministar znajšoŭ u zajawach litoŭskaha premjera — „pełny pierałom u sposabie myśleńnia ŭradawych litoŭskich dziejnikaŭ"... Polski ministar wieryć, što „čas pakaža litoŭskamu narodu ŭsiu ščyraść polskich adnosna da jaho namieraŭ". „Abwieščany ciapier stan miru moža tolki abłahčyć pawarot abodwych krajoŭ da ŭzajemnaha dawieryja, biez jakoha niama parazumieńnia miž narodami"...

Ale polski ministar ličyć, što ŭsie „schalastyčna-aleharyčnyja tłumačeńni litoŭskim premjeram pastanowaŭ Rady Lihi Nacyjaŭ, jakaja byccam skasawała kančalnuju pastanowu Rady Pasłoŭ u sprawie Wilenščyny, nia mohuć pamahčy hetamu parazumieńniu...

Ci zapraŭdy polski ministar maje padstawy dla swajho „aptymizmu", ab hetym ničoha realnaha nie dajuć ani jaho bankietawaje „ekspoze", ani zajawy litoŭskaha premjera i jaho presy.

Moža bolš słušnaj, chacia j mienš aptymistyčnaj budzie taja acenka pałažeńnia polska-litoŭskaj sprawy pašla ženeŭskaha spatkańnia abodwych premjeraŭ, jakuju daje adna z zahraničnych hazetaŭ, kažučy, što — „ŭ Żenewie parazumieńnie pamiž Polščaj i Litwoj abmiažawałasia wymušanym uzajemnym uściskam ruk z boku abodwych premjeraŭ, pašla čaho — usio astałosia pa staromu"...

Z hazetaŭ.

Worhan dziwosaŭ i śmiachotaŭ.

„Narod" Nr 2 uračysta zajaŭlaje zahałoŭkam pieradawicy, što wybarnaja „rabota pašla". A čamu pašla? Adkaz spatykajem na 4 staroncy. Tam staić čorna pa biełamu:

„Achwiary na wybarnuju rabotu: Winc Jazierski 20 zł., J. Ličyšynski— załaty rubiel Aleksandra II i załaty piarścionak".

Dawoli, chopić na adzin okruh.

Z hetaha wywad: usie na świecie ludzi naiŭnyja, tolki adzin Janka Stankieŭčyk i chitry i razumny.

Idziom dalej.

Tojža numar źmiaščaje takuju dla siabie atestacyju ŭ „swajej pošcie": „Talaronak S. Wy pišacie: „Narod" mnie trapiłasia ŭbačyć pry adnaho čaławieka, katory nasiŭ jaho ŭ *kišani skomkanym;* jak ja razhledziŭ jaho paparadku, dyk jon mnie *wydoŭsia* cikawym. I ciapier ja pastanawiŭ lepš izdzieržacca ad niepatrebnych raschodaŭ *tolki kab mieć jaki zaniatak*, katoraha maja duša žadaić". (Kursyŭ naš).

Čamu „Narod" nosiać u kišani skomkanym, dahadacca nia trudna. I što jon moža tolki *wydacca* cikawym, asabliwa dla tych, chto *choča mieć tolki niejki zaniatak*, — heta nam takža jasna. Čamu adnak Janka St. naśmiešku prymaje za kamplement i jašče jaho drukuje — hetaha nam nie zrazumieć.

I jašče nia ŭsio.

Niadaŭna „Narod" dakazywaŭ, što znasić moža tolki jajki kuryca, ciapier-ža piša ŭ tym-ža № 2, što „Pawodka źniesła most".

Kali na takoj lohice budzie apiracca ŭsio spadarowa wybarnaje chodańnie, to apracha samoha siabie nikoha napeŭna nia schodaje.

Stal.

Abmyłka.

Praz karektarski niedahlad u Nr. 4 „Biełaruskaj Krynicy" zakrałasia abmyłka ŭ wieršy „Pieśnia biełaruskaj moładzi". U dwanastym radku hetaha wierša nadrukawana: „nad nialudzkaju moc". Pawinna być: „Nialudzkuju moc".

Biełaruski wydawiecki ruch u Wilni u 1927 h.

(Hl. Nr. 5 „B. Kryn.").

IV. Rožnyja twory.

a) Literaturnyja zborniki z rožnarodnym źmiestam:

23) Kołas Jakub: „Wybranyja twory" — uhodkawaje wydańnie z partretam pieśniara.

24) D-r Dwarčanin I.: „Chrestamatyja nowaj biełaruskaj literatury". (Ad 1905 h.). Wypusk I-šy (Jadwihin Š.; K. Kahaniec; A. Paŭłowič; Ciotka).

25) D-r Dwarčanin I.: „Chrestamatyja nowaj biełaruskaj literatury". Wypusk II-hi (Janka Kupała; Jakub Kolas).

26) D-r Dwarčanin I.: „Chrestamatyja nowaj biełaruskaj literatury. Wypusk III-ci (Aleś Harun; Źmitrok Biadula; Konstancyja Bujło; Hallaš Leŭčyk).

27) D-r Dwarčanin I.: „Chrestamatyja nowaj biełaruskaj literatury". Wypusk IV-ty (Włast; Jazep Losik; U. Hałubok; inšyja sialanskija piśmieńniki; Ciśka Hartny).

28) D-r Dwarčanin I.: „Chrestamatyja nowaj biełaruskaj literatury". Wypusk V-ty (M. Bahdanowič; M. Harecki; K. Swajak; Fr. Alachnowič i inšyja).

29) Kołas Jakub (Taras Hušča): Zbornik tworaŭ, abyjmajučy: Wieršawanyja hutarki: 1) Prapaŭ čaławiek, 2) Pasłušnaja žonka, 3) Ihrušy sapiažanki. Apawiadańni: 1) Niomnaŭ dar, 2) Taŭstoje palena i paru drabnicaŭ prozaj. (*)

30) „Niwa j kraski" — biełaruski almanach, złažyŭ P. S. (*)

31) Daudet (Dode) Alfons: „Sekret dziadźki Karnila" i inšyja francuskija noweli ŭ pierakładzie J. C. i L. M. Niewialički zbornik apawiadańniaŭ rožnych aŭtaraŭ.

32) Sceničnyja twory — zbornik źmiaščajučy ŭ sabie: 1) „Boty"—wodewil u 1 akcie, z ukrainskaha; 2) „Mikitaŭ łapać" — kamedyja ŭ 2-ch dziejach, M. Kudzielki; 3) „Pakoj u najmy"—žart u 1 akcie, z polskaha; 4) „Čort i baba"—žart u 1 akcie, Fr. Alachnowiča.

b) Padručniki:

33) Ihnatoŭski U.: „Karotki narys historyi Biełarusi". Wydańnie IV-je.

34) Hareckaja L.: „Rodny Kraj"— treciaja i čaćwiortaja pašla lemantara knižka da čytańnia.

35) Smolič Alaksandra: „Zorka" (častka I-šaja) — biełaruski lemantar. Wydańnie XI-aje.

36) Smolič Alaksandra: „Zorka" (častka II-haja) — pieršaja pašla lemantara čytanka.

c) Dziciačyja twory.

37) Sałaŭjowa P.: „Cudoŭnaja noč" — sceničny twor ŭ adnej dziei dla dziciačaha teatru. Z rasiejskaha pierakłaŭ S. Piajun. (*)

38) Małady Dziadok: „Jołka dziedа Maroza" — kaladny abrazok u 1-ej dziei dla dziciačaha teatru.

39) „Sadok dla našych dzietak" — dziciačy zbornik. (*)

40) Hryniewič Anton: Biełaruski dziciačy śpieŭnik.

d) Relihijnyja twory.

41) Ks. d-r Rešać J.: „Karotki katachizm dla Biełarusaŭ-katalikoŭ" — wyjšaŭ dwuma alfabetami: łacinkaj i hraždankaj.

42) Pawodle Ioana św. Ewanhielle. — Pierakład na biełaruskuju mowu. (Drukawany ŭ Łodzi).

e) Brašury rožnaha źmiestu.

43) Kazłoŭščyk Uład.: „Fizyčnaje wychawańnie hramadzianstwa. (*)

44) Hrynkiewič St.: „Narod" — historyčna-filozofičny narys. (*)

45) Hrynkiewič St.: „Ab teatry" — paradnik dla amataraŭ. (*)

46) M. R.: „Pałažeńnie spažyŭca". Pierakład z polskaha K. M.

47) „U kooperacyi budučynja!"

48) Małaziamielnik: „Ci maje być u Polščy prawiedziena ziamielnaja reforma?" (*)

49) Zakon ab hminnych samaŭradach (skaročany).

50) Ahranom Pačopka: Jak kupić dobraha kania?

f) Kalendary:

51) Biełaruski kalendar - knižka Biełar. Instytutu Haspadarki i Kultury.

52) Biełaruski kalendar - knižka T-stwa Biełar. Škoły.

53) Biełaruski adryŭny kalendar T-stwa „Pahonia".

54) Biełaruski adryŭny kalendar Biełar. Wydaw. T-stwa.

Usie hetyja knižki wydany častkowa praz rožnyja biełaruskija hramadzianskija ŭstanowy, jak: Biełar. Instytut Haspadarki i Kultury, Bieła. T-stwa „Pahonia", Biełar. Wydawieckaje Tawarystwa, T-stwa Biełar. Škoły i inš.; častkawa praz prywatnych wydaŭcoŭ, jak: Kleckin, Znamiaroŭski, I. Stankiewič, Miatła i inšyja; apracha taho niekalki knižak wydali paasobnyja biełaruskija redakcyi, robiačy adbitki z bolš cennych tworaŭ, drukawaŭšychsia na ichnich špaltach.

Kali da hetaha śpisu knižak prykiniem jašče sučasnuju biełaruskuju presu ŭ miežach Polščy, — abraz bie-

Ab haspadarcy.

Z hutarak ab hadoŭli cialaci.

(Hladzi Nr. 5 „Bieł. Krynicy")

Dahlad za cialom.

Ab hetym spaminałasia tut užo šmat i wahu dobraha dahladu za cialom možna ŭžo chiba ŭ čytačoŭ našych ličyć za reč wiadomuju. Dadać tut warta hetulki, što *kožny maje hetkuju žywiołu, na jakuju sam zasłužyć.* Kožnaja bo chatniaja žywioła, a znača j cialo, ad swajho pačatku i da samaj śmierci jość biezbaronna addana na miłaść i niamiłaść čaławieka. Jak hetaha prawa čaławiek časta źniaŭžywaje, nia treba chiba tut dakazawać. U kŭlturnych staronkach istnujuć adumysłowyja tawarystwy *pryjacielaŭ žywioły* i tam usiakaja pabačanaja nia to što surowaść, ale j samaja chacia-by tolki niadbałaść u adnosinach da žywioły, karajecca. Tamu tam z žywiołaj abchodziacca sapraŭdy pa ludzku i tamu sama žywioła tam ludzkaja.

My jašče ad hetaha daloka. Dajści da hetaha musimo, kali chočamo ŭ siabie mieć žywiołu dobruju. Inakš być nielha.

U hetym i maje swoj pačatak sens dahladu za žywiołaj Čaławiek padmanuŭšy i dla swaich słužbaŭ źniawoliŭšy niekali wolnuju i čaławieka nie patrabujučuju źwiarynu maje za abawiazak dać hetaj źniawolenaj źwiarynie prynamsia hetulki, što ad jaje było ŭziata razam z wolaj i swabodaj. *A ŭziaŭ čaławiek wolnaj źwiarynie šmat.* Dziela prykładu tolki treba ŭspomnić tut, što čaławiek uziaŭ prywučanaj źwiarynie, ciapier chatniaj žywiole, jejnaje pieršapačatnaje *zdaroŭje.* Tarnujučy hetu žywiołu da chatnich umowaŭ žyćcia, čaławiek jaje *śpieściŭ.* Hytym stałasia žywioła čutkaj i na tyja niaduhi, katoryja kaliści i zdaloku nia mieli da jaje prystupu. Za čas niawoli žywioła adwykła ad usich čynaŭ *samapomačy,* jakija bačym i pa siahońniašni dzień u źwiaroŭ, swaju wolnaść dahetul zachawaŭšych. Hetak stałasia chatniaja žywioła sama biaz ludzkaj pomačy susim *biazradnaj.*

Da hetaha stanu ŭbohaści prywioŭ žywiołu čaławiek — i jahonym abawiazkam siahońnia dziela hetaha jość dać žywiole patrebnuju pomač, (dahlad) dziela jejnaha samazachawańnia. Jość heta ludzkim abawiazkam, a nia niejkaj łaskaj!

Hetak čaławiek musić razumieć swoj prymat (piaršynstwa) nad biezbaronna ŭ jahonyja ruki addanaj žywiołaj i pawodle hetaha z jej abchodzicca. Na dadatak skazać tut treba hetulki, što *nia kožny jość paklikany žywiołu hadawać,* jak nia kožny patrapić jaje razumieć. Dziwam sapraŭdy bywaje, jak „nierazumnaja" žywioła patrapić razumieć čaławieka!

* * *

Wiartajučysia ciapier da cialaci, koratka tolki prypomnim sabie, čaho ad čaławieka cialo patrabuje.

Woś-ža zrazu paśla naradžeńnia i da samaj śmierci patrabuje cialo sumlennaha dahladu. U praciahu pieršych troch miesiacaŭ asabliwa patrabuje absalutnaj čystaty. Para karmleńnia musić być ścisła datrymliwanaj. Pakul cialo poicca małakom, heta apošniaje musić być sahretym na ciapłyniu cieła, 38°C. Dbać treba, kab cialo było zaŭsiody sytym. Zdaroŭje cialaci — heta jość usio cełaje cialo. U cialaci, hadawanaha ŭ chlewie, asabliwa treba dahladać prawidłowaha raźwićcia kapytnaha rohu. Čyścić cialo treba abawiazkawa štodzień. Poruč z kormam na rost cialaci i dobry jahony ciełaskład najbolšaje značeńnie maje ruch (na pašy, na wyhanie, u prastornym zdarowym chlawie): jon nia tolki što raźwiwaje dobra załožanyja čaści cieła, ale ich nawat koryguje (spraŭlaje). Na ruch cialo musić zwykacca piataha ŭžo dnia paśla naradžeńnia. Chleŭ dla cialaci musić być zdarowym: ciopły, dobra wietrany, świetły. U pieršyja dni paśla naradžeńnia asabliwa škodzić cialaci wietraciah. Ciapłynia chlawa nia śmieje być nižej 14° C, ale j nia wyšej 17—18° C. Padścilka musić być zaŭsiody *čystaja, suchaja,* biarłoh (łahwo, gulta) ciopły.

Hdzie tolki heta možna, treba plemnaje cialo ważyć, — na pačatku nia mienš adnaho razu za 10 dzion, najbolš za dwa tydni; paśla nia mienš jak pa šaści miesiacach zdawolicca možna wahoj cialaci raz za miesiac. Wažańnie cialaci jość ważnym dziela taho, kab dakładna wiedać, ci prybytak cialaci na wazie apłačwaje wydatki na jahonaje karmleńnie i dahlad. Tolki wažańniem možna paznać u hetym časie plemnaje i naahuł hadaŭlanuju wartaść cialaci. Cialo zdarowaje, dobra rastučaje j chutka prybywajučaje na wazie pakidajemo sabie dalej, a ŭsiaho pamału rastučaha treba jaknajchutčej pazbycca: jano nikoli nia wiernie nawat koštaŭ na siabie spatrabawanych. Na ŭsio heta patrebna abawiazkowa waha, bo woka samoha tut bywaje stanoŭča za mała: i najlepšy haspadar na woka spalehčy nia moža, bo pamyłki, prywodziačyja saboj straty, bywajuć tut wielmi lohka mahčymymi.

(D. b.). *Ad. Klimowič.*

Hramadzianie! Nie zabywajciesia, što ŭžo wybary ŭ Sojm i Senat nie zaharami. Zdarajucca jany raz na piać hadoŭ. Hatujciesia jak adzin pakazać usiamu świetu, što Biełaruś žywie i hałasujcie tolki za numaram, jaki ŭžo chutka padadziom.

łaruskaha wydawieckaha ruchu ŭ Wilni budzie poŭny; woś jana:

Presa ŭ biełaruskaj mowie:

1) „Biełaruskaja Krynica" — wychodzić dwa razy ŭ tydni, drukujecca łacinkaj.
2) „Sialanskaja Niwa" — orhan Bieł. Sialanskaha Sajuzu, wychodzić 2 razy ŭ tydni — hraždankaj.
3) „Dumka Pracy" — orhan b. „hramadaŭcaŭ", wychodzić 2 razy ŭ tydni — hraždankaj.
4) „Narod" — orhan Bieł. Sialanskaj Partyi, wychodzić raz u tydzień.
5) „Prawasłaŭnaja Biełaruś" — orhan Biełar. Prawasłaŭnaha Abjadnańnia, wychodzić 3 razy ŭ miesiac —
6) „Chryścijanskaja Dumka" — apalityčny chryścijanski dwutydniowik — łacinkaj.
7) „Narodnaja Niwa" — orhan Prawasłaŭnaha Demakr. Abjadn. — hraždankaj.
8) „Duch i Praŭda" — miesiačnik metadystaŭ — łacinkaj.
9) „Rodnyja Honi" — literaturny miesiačnik — hraždankaj.
10) „Studenskaja Dumka" — miesiačnik biełar. studenstwa — hraždankaj.
11) „Zaranka" — miesiačnik dla dziaciej — hraždankaj.
12) „Małanka" — humarystyčny miesiačnik — hražd.
13) „Sacha" — haspadarčy miesiačnik — hraždankaj.
14) „Biełaruskaje Słowa" — polonofilski tydniowik — hraždankaj.
15) „Biełaruski Radny" — polonofilski dwutydniowik — hražd.
16) „Doświtki" — literaturny žurnał — hraždankaj.
17) „Biełaruski Dzień" — polonofilski tydniowik — hražd.
18) „Biełaruskaja Kultura" — polonofilski literaturna-palityčny miesiačnik — hražd.
19) „Poklič" — polonofilski dwutydniowik častki biełar. eseraŭ — hražd.
20) „Samaŭrad" — polonofilski dwutydniowik, wychodzić u Baranawičach — hražd.

Hetak razam majem kala 20 biełaruskich hazet i žurnałaŭ u adnej Wilni.

Dyk jak bačym, nia hledziačy na roznyja niaźličanyja pieraškody — Žywie Biełaruś!...

J. Ś.

HRAMADZIANIE!

Zapiswajcieś U B. Ch. D.!

Wybarnyja sprawy.

Zasnawańnie Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ. 19 studnia ŭ Waršawie paśla pierahaworaŭ miž Biełarusami, Ukraincami, Žydami i Niemcami akančalna starony pryšli da zhody i pa prykładu 1922 h. zasnawali Wybarny Blok Nacyjanalnych Mienšaściaŭ, heta znača wybarnaje abjadnańnie ŭsich niapolskich narodaŭ pad Polščaj za wyniatkam Litoŭcaŭ. Litoŭcy takim čynam ad swajho pradstaŭnictwa ŭ waršaŭski sojm i senat admowilisia i ad hałasawańnia ŭstrymajucca.

U hety Blok Nacyjanalnych Mienšaściaŭ, jak wiedama, uwajšoŭ naš Biełaruski Abjadnany Wybarny Kamitet, da jakoha ŭwachodzić Biełaruskaja Chryścijanskaja Demokracyja.

Treba zaznačyć, što zaklučeńnie Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ papiaredziła zajadłaja ataka polskaj presy i polskaha hramadzianstwa. Pasypalisia z adnaho boku roznyja abiacanki, a z druhoha pahrozy. Hety fakt pakazwaje jak nia treba lepš, što zapužanyja siłaj Bloku našy praciŭniki nia chočuć nam pryznać nawat prawa swabodnaha dahaworu na čas wybaraŭ.

Ale stałasia! Nijakija pahrozy nam nia strašny. Nijakija zdradniki, što raźbiwali i raźbiwajuć naš adziny front nam paškodzić nia mohuć, bo tyja hodnyja žalu wybarnyja kramki rožnych Paŭlukiewičaŭ i Jankaŭ Stankiewičaŭ biazumoŭna razwalacca pierad mahutnaj siłaj świedamaści biełaruskaha wybarščyka.

Treba wiedać, što wybarnaja kramka p. Paŭlukiewiča ŭžywaje firmy „Ahulna-Biełaruski Narodny Wybarny Kamitet". Ciapier, kali jašče nia ŭsie śpiski majuć numar, hety nazoŭ mohuć mała aświadomlenyja źmiešywać z našym Biełaruskim Abjadnanym Kamitetam (Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ). Choć adozwy p. Paŭlukiewiča lohka paznajucca pa swajej niedarečnaści ŭ źmieście, ale nie zaškodzić znać firmu pa wywiescy nia hledziačy na tawar.

Świancianski i Lidzki wokruhi za Blokam. Polskaja presa i wilenskaje radjo pawiedamlaje ab niepapularnaści Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ. Tymčasam pawodle atrymliwanych Biełaruskim Centralnym Abjadnanym Wybarnym Kamitetam štodzień wiestak, bolš jak 3/4 wybarščykaŭ u Swiancianskim i Lidzkim wokr. buduć hałasawać za Blokam Nacyjanalnych Mienšaściaŭ. Blok z 1922 h. (śpisak Nr. 16) źjaŭlajecca nastolki papularnym, što na't nie patrebna nijakaje ahitacyi za śpisak Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ. Usie wybarščyki pytajucca tolki, za jaki numar hałasawać, bo prahramu Biełaruskaha Abjadnanaha Wybarnaha Kamitetu i značeńnie Bloku ŭžo dobra razumiejuć.

Lik wybarščykaŭ. Lik asobaŭ, jakija majuć prawa hałasawańnia, na abšary Wilenskaha wajawodztwa dasiahaje 489 tysiačaŭ. Pa pawietach jany raspradzieleny hetak:

miesta Wilnia	104	tys.
pawiet Wilenska-Trocki	93	„
„ Ašmianski	47	„
„ Brasłaŭski	65	„
„ Dziśnienski	68	„
„ Świancianski	66	„
„ Wialejski	57	„
„ Maładečanski	40	„

Wilenskaje wajawodztwa budzie raździelena na try wybarnyja akruhi: 63, 64 i 65.

63 akruha abyjmaje m Wilniu i Wilenska-Trocki pawiet z likam 197 tysiačaŭ wybarščykaŭ. Da padziełu hetamu wokruhu dajecca 5 mandataŭ.

64 akruha abyjmaje pawiety: Świancianski, Ašmianski, Brasłaŭski i Pastaŭski z likam 228 tys. wybarščykaŭ.

Pawiety: Dziśnienski, Wialejski i Maładečanski ŭwachodziać u skład lidzkaje wybarnaje akruhi Nr. 65, na katory prypadaje da padziełu 7 mandataŭ.

U manarchistaŭ. Polskija manarchisty ŭwieś dzień 9 studzienia ŭ Waršawie wiali narady, wynikam jakich wystawili swaich kandydataŭ u Sojm i Senat pa dziaržaŭnamu śpisku i pa akružnych śpiskach. Pa dziaržaŭnamu śpisku manarchisty padali až 100 kandydataŭ. Akružnyja śpiski wystaŭlajuć u 38 wybarnych akruhoch. Apračа hetaha ŭwa Uschodniaj Halicyi manarchistyja ŭwajšli ŭ skład ahulna-polskaha bloku.

Farbawanych lisoŭ paznajuć. Pa prykładu 1922 hodu, z Polščy najechała šmat ahitataraŭ, jakija ahitujuć, to za P.P.S., to za „Krajowaje Abjadnańnie", to za „Wyzwaleńnie", to za „Partyju biespartyjnaha supracoŭnictwa z uradam", to za polskich abšarnikaŭ i endekaŭ, to, nareščie, za niejkaje R N.O. (Русское Народное Об'единение). Ale sioleta sialanie prosta honiać won hetych ahitataraŭ i nie dajuć na't im raskryć rot.

Z biełaruskaha žyćcia.

Biełaruskija lekcyi ŭ Wilenskim radjo adbylisia 19 studnia. Pieršaja z ich ahraničyłasia da pierakładu na biełaruskuju mowu stačci Fr. Hryškiewiča z „Przeglądu Wileńskiego" ab Fr. Skarynie, paśla čaho daŭ lektar A. Z. niekalki danych ab pracy Tawarystwa Biełaruskaj Škoły. „Dz. Wil." z pryčyny hetaj lekcyi źmiaściŭ adumysłowuju stačciu, u jakoj zakidywaje wilenskaj radjo-stancyi, ni mienš ni bolš, balšawickuju prapahandu!

Druhuju lekcyju paświačonuju literaturnaj tworčaści da časoŭ Bahuševiča ŭ hety-ž dzień čytaŭ pa radjo p. Abramowič. Treba jaje pryznać nia wielmi ŭdałaj dziela dawanych dla charakterystyki wieršaŭ. Žartaŭliwyja wieršy psawali ahułam pawažny źmiest lekcyi.

Źwiartajem uwahu lektara, što pabiełarusku haworycca nia „ŭ *našym* Wilni" ale „ŭ *našaj* Wilni".

Dumajem, što ad wučyciela biełaruskaj mowy majem prawa damahacca, kab znaŭ hramatyku!

Biełaruski spektakl. Dnia 8-ha studnia 1928 h. u sali „Ognisko kolejowe" ŭ Nowajelni adbyŭsia spektaklwiečaryna, ładžany biełaruskaju moładździu z Nowajelni i Warakomščyny. Pastaŭlena była kamedyja „Mikitaŭ łapać" M. Kudzielki. Rolu Jaŭmienia adyhraŭ Aleś Kardaš, Hrypinu — Olha Bielajewa, Zośku — Ańka Kardaš, Darju — Naścia Tołkun, Saŭku — Janka Maroz, Mikitu — Saŭka Labor. Suflerawaŭ Michaś Łazawik, kirawaŭ Janka Šejbak.

Paśla spektaklu wykanany artystami biełaruskija nacyjanalnyja pieśni i tancy na scenie.

Nia ŭchodziačy bližej u acenku ihry, treba skazać, što hladzielniki byli prosta zachopleny.

Na žal naša moładź nia maje nijakaj kult.-aświetnaj arhanizacyi.

Kanfiskata. Pa zahadu Kamisara Ŭradu na m. Wilniu kanfiskawany numary 4, 6 i 7 „Сялянскай Нівы" za stačciu „Fakty i ich ahitacyjnaje značeńnie" i inš. Redaktar maje adkazwać pa 129 stačci K. K.

Z Niezaležnaj Litwy.

Koŭna. Hałoŭny kamandzir litoŭskaj armii Žukoŭski padaŭsia ŭ adstaŭku. Jaho stanowišča budzie zaniata tolki na wypadak wajny.

— Na dniach kowienskaja palicyja adkryła kamunistyčnuju arhanizacyju, jakaja, apračа špijonstwa, padhataŭlała hrunt dla lewaha pierawarotu ŭ Litwie. Aryštawana 19 asob.

— U Koŭna wiarnuŭsia sawiecki pasoł Arosiew, katoraha ŭ pilnaj sprawie wyzywali ŭ Maskwu. Arosiew daručyŭ Waldemarasu ważnuju zajawu sawieckaha ŭradu adnosna litoŭska-polskich pierahaworaŭ. Sawiecki ŭrad byccam nie miašajecca ŭ sprawu pierahaworaŭ, a tolki zainteresawany ŭ zachawańni raŭnawahi na ŭschodzie Eŭropy. Adnak, jak pišuć niekataryja litoŭskija hazety, sawieckaja zajawa mieła ŭpłyŭ na adkaz polskamu ŭradu na jaho notu. Chodziać čutki, što Waldemaras choča adłažyć pierahawory da sakawika, kali pačniecca pasiedžańnie Lihi Narodaŭ.

Wypiswajcie i pašyrajcie „Biełaruskuju Krynicu"!

Z Polščy.

U **Waršawu** pryjaždžaje niamieckaja delehacyja, kab wiaści pierahawory ab polska-niamieckaj handlowaj umowie.

— Polski ūrad u chutkim času maje wystupić z aficyjalnaj prapazycyjaj ab raspačaćci polska-litoŭskich pierahaworaŭ. U prapazycyi maje być wyznačany čas i miejsca pierahaworaŭ, a tak-ža sprawy, katoryja buduć abhawarywacca.

— U Waršawie 16-ha studnia pačaŭsia ŭ Akružnym Sudzie praces načalnika śledčaj palicyi Kurnatoŭskaha i jaho kampanii, jakich abwinawačwajuć za nadužyćci službowyja. Heta sprytnaja šajka (8 asob) uwajšła ŭ supałku z złodziejami i „dachody“ z supałki dzialiła pa-raŭnie. Akt abwinawačańnia składajecca z 8 hrubych tamoŭ. Da pracesu paklikana 80 świedkaŭ.

Waršawa. U chutkim času pačnucca polska-sawieckija pierahawory ŭ sprawie handlowaj umowy. Termin i miejsca jašče nie naznačany.

U Lwowie 17 studnia polskaja studenckaja moładź mieła sutyčku z studentami žydami.

Ataku pačali polskija studenty ŭ liku 80 čaławiek.

Abiedźwie starony ahniastrelnaha aružža, widać, nia mieli, bo bilisia tolki kułakami i laskami. Palicyi adnak nia padabałasia heta „zabawa“ i jana wietliwa paprasiła „wajakaŭ“ iści spać (sutyčka adbywałasia wiečaram). Pryčynaj bojki było našeńnie žydoŭskimi studentami karparacyjnych znakaŭ.

A moža heta echa rumynskich padziejaŭ?

Z zahranicy.

Łatwija. Nowy łatwijski ūrad wydaŭ swaju prahramnuju deklaracyju. U wonkawaj palitycy ūrad budzie imknucca da dobrych pryjacielskich adnosinaŭ z druhimi dziaržawami, a asabliwa z tymi, jakija, padobna Łatwii, imknucca da zachawańnia swajej niezaležnaści. Z unutranaj palityki — dawoli cikawym punktam źjaŭlajecca zajawa ab tym, što ūrad „budzie zmahacca z skrajnymi elementami“. A dziela taho, što zajawiŭ heta ūrad prawy, treba spadziawaca, što dźwiery turmaŭ šyroka adčyniacca prad pracoŭnymi...

— Łatwijski ūrad daručyŭ swajmu pasolstwu ŭ Koŭnie źwiarnucca da litoŭskaha ūradu z pratestam proci razborki Litoŭcami častki Libawa-Romienskaj žaleznaj darohi, dziela taho, što hetaja razborka narušaje intaresy Łatwii, bo raźbiranaja daroha łučyć uschodniuju Polšču z Libawaj. Litoŭski ūrad adnak hetamu zapiarečyŭ i takim čynam incydent možna ličyć zakončanym.

Sawiety. Pamiž Stalinym i Čyčerynym paŭstaŭ pawažny kanflikt pa powadu rožnicy pahladaŭ na sprawu apazycyi. Čyčeryn, katory ličyć pryniatyja proci apazycyi srodki zanadta wostryja, nie źjaŭlajeca nawat ad niekalkich dzion u kamisaryjat zamiežnych spraŭ. Zastupaje jaho Litwina ŭ

— U maskoŭskich fabrykach raspaŭsiudžywajuć praklamacyi, pryzywajučyja da baraćby z Stalinym, katory, byccam, choča abjawić swaju dyktaturu.

Hałoŭnych kiraŭnikoŭ apazycyi razasłali ŭ wa-ŭsie baki. Trockaha, abwinawačanaha ŭ kontr-rewalucyi, wysłali ŭ miesta Wierny (na hranicy Kitaja), Rakoŭskaha — ŭ Astrachań, Radeka, Preobraženskaha i inš. — na Urał, Zinoŭjewa — ŭ Tamboŭ. U pačatku prošłaha tydnia 50 čaławiek apazycyi sasłali ŭ Sibir. Pry wyjeździe Trockaha z Maskwy na wakzale sabrałasia kala 1500 čaławiek, jaho prychilnikaŭ. Kožny z wysyłanych atrymoŭliwaje na darohu 5 čyrwoncaŭ, a ważniejšych „šyšak“ dyk wiazuć nawat nie ŭ tawarnych, a ŭ salanowych wahonach.

Kitaj. U rajonie žaleznaj darohi Šanchaj-Chańkoŭ pačałasia kamunistyčnaja rewalucyja, ale na hety raz u wioskach. Urad wysłaŭ tudy šmat wojska.

DA NAS PIŠUĆ.

ĆIKAWY I PAŽADANY ABRAZOK?

Breść nad Buham. U prošłuju niadzielu ŭ kino „Mirage“ t. z. „Blok Współpracy z Rządem“ ładziŭ mitynh. Hłaŭny jaho arhanizatar, niejki waršawiak, wystupiŭ z pieršaju pramowaju i dawaj wychwalać Piłsudskaha i jahony ūrad. Pieraličyŭšy ŭsie zasłuhi Piłsudskaha i piłsudčykaŭ, dawaj pryzywać prysutnych, kab wysłali telehramu z prywitańniem, dy padniaśli „okrzyk na cześć rządu“. A na sali miortwaja cišynia, tolki adzin — literalna adzin — niechta lapnuŭ z adnaho boku ŭ dałoni.

Za pieršym pramoŭcam wystupaje druhi, treci i ŭ takimža „światym zapale“ pačaŭ kadzić uradu i jahonamu ajcu-twarcu, kančajučy jašče haračejšym pryzywam da „hołdu“. Na sali cišynia — tolki dla „pryhožaje“ symetryi lapnuŭ niechta raz z druhoha boku.

Što takoje? Moža ŭwa ŭsich słuchačoŭ tak sercy zamiarli i pamleli ruki ad silnaha zachapleńnia, što nie mahli słowa wyrwać z hrudziej dziela paćwiardžeńnia zhody z pramoŭcami dy wyražeńnia „hołdu“ („Express Poleski“ nazwaŭ heta: „przyjęciem jednomyślnem“).

— Ci tak?

Nastupnaja źjawa raźwiaža nam usio.

Wychodzie na scenu z hramady pawažanych haściej adzin niejki sabie čaławiečak, prosić o „głos“, dyj pytaje:

„Kali šawiec umieje sam boty šyć — to ci jamu patrebny pamocnik-daradčyk? Kali piekar umieje j sam moža bułki piačy — to na što jamu pamocnik? Kali krawiec sam zdoleje sabie wopratku pašyć — to na što jamu pamocnik?

Kali Piłsudski z swaim uradam sam usio tak hładka rabiŭ i robić u Rečypaspalitaj — śmiajučysia z cełaha hramadzianstwa i jaho pradstaŭnikoŭ u Sojmie — to nalicha-ž jamu pamocnik-čaladnik — nowy Sojm?

I nia ŭśpieŭ dačakacca adkazu — hromy woplaskaŭ i kryki ŭsio zahłušyli. Padniałasia takaja bura i sutałaka, što nia tolki ŭ ahientaŭ uspomnienaha polskaha bloku, — ale i ŭ samaha djabła adabrała-b achwotu da dalejšaha mitynhawańnia.

Raskazwajuć, što heny niaznajomiec byŭ niejki „mniejšościowiec“.

Padaŭ—jon.

ŹJEZD „LEKAROŬ ZIEM WSCHODNICH“ ABO KAZIONNY MITYNH.

M-ka Opsa, Brasłaŭskaha paw. Dnia 15 studnia 1928 h. u m. Opsie adbyŭsia pawiatowy źjezd delehataŭ h. zw. „Związku rolników ziem wschodnich“, na katorym aproč asadnikaŭ Brasłaŭščyny i ūradaŭcaŭ z abozu ŭspamahańnia ūradu maršałka Piłsudskaha, byli i Biełarusy z m-ka Opsa i wakolic. U čym tolki hetyja pany asadniki i „urzędniki“ sialanam hetych „ziem wschodnich“ nie spahadali — i ŭ biednacie, i ŭ ciemnacie, i ŭ kryŭdzie, i ŭ niadoli. I jakich tolki sposabaŭ na zatamawańnie balačak nia sulili: i ziamielnuju reformu, i „upełnorolnienie małorolnych“, i komasacyju darma, i „uwłaščenie długoletnich dzierżawców“, i haspadarčy dabrabyt, i ŭreščie, chacia nie sławami pramoŭcy, a na wydrukawanaj na odozwach prahramie, jakoj nie pažaleli dać amal nia kožnamu prysutnamu Biełarusu i Lićwinu, nazywali nas „braćmi jednej ziemi“ i wyjaŭlali prychilnaść da biełaruskaj i litoŭskaj mowy i kultury. Tolki taho momantu, kali hetyja pany lekary zaprapanujuć medykament na skasawańnie asadnictwa, nie dačakalisia. Jak sałodka nie hawaryli tut pany „urzędniki“ i asadniki Brasłaŭščyny, što zdawałasia z ich słoŭ płyŭ tolki adzin cukier z miodam, ale kožnaje słowa, a asabliwa mamenty, kali pramowy datyčyli pachwały ciapierašnich paradkaŭ, jakija istnujuć ciapier tolki dziakujučy mudraj palitycy Maršałka Piłsudskaha, — adskakawała ad sialanskaha wucha, jak toj harech ad ściany, ab čym wyrazna świedčyli pratesty, jakija wyjaŭlali prysutnyja hromkim stukańniem u padłohu. Što datyčycca šlachty, dyk jany, a asabliwa Arciemaŭskija, u momant, kali pramowy datyčyli tannych pazyčak, prosta całkom, by toj miod, hłytali kožnaje słowa.

Paśla ŭsiaho hetaha wybrali dwuch kandydataŭ na pasłoŭ u polski sojm, katoryja, jak tłumačyli hetyja pany, buduć fihurawać na „liście państwowej“. Na pieršaje miesca wybrali wojta Opeskaj hm. p. Milewiča.

Cikawa, što kiraŭnik Opeskaj škoły, pan Isaj, zroksia prapanawanaj jamu kandydatury na pasła ŭ sojm, tłumačučy, što jon da wypaŭnieńnia abawiazkaŭ pasła źjaŭlajecca nia zdolnym, u čas jak daloka ad jaho astaŭšysia swajej zdolnaściu pan Milewič, katoraha ŭwieś čas wajtoŭstwa ŭ swajej hminie pisar za nos wodzić, — pryniaŭ hetu kandydaturu z wialikaj achwotaj.

Źjezd zakončyŭsia zaklikami da pracy pad ściaham Z. R. Z. W., katorych, praŭdu skazaŭšy, nichto z sialan nia mieŭ času słuchać, bo zrazumieŭšy, čym heta ŭsio pachnie, kožny śpiašaŭsia da chaty na wiačeru.

M. Biazdolny.

I JAŠČE PRA NAŠU „PACIECHU“.

Žodziški, Wialejsk. paw. Paśla świetłych dzianiočkaŭ u Žodziškach — kali mowa našaja rodnaja ŭ Žodzišnym kaściele była na raŭnie z inšymi mowami, kali naš harotny sielanin jšoŭ da kaścioła i čujučy tam swaju mowu moh śmialej zaniaści molby da tronu Boha, — siańnia, zmora nienawiści da biełaruskaj mowy zapanawała ŭ dušy ks. Droniča, pabudžajučy jaho da čynaŭ niazhodnych česnaha čaławieka, bo chto-ž usiamu hetamu, što stałasia ŭ Žodziškach, byŭ pryčynaj? Chto narabiŭ hetulki nieparazumieńniaŭ? Chto dawioŭ da taho, što niekalkich idejnych adzinak, na katorych chiba nichto z česnych ludziej biaz rožnicy pierakanańnia nia skaža drennaha słowa — zawiedziena za kraty wialejskaha wastrohu, zatoje, što jany Biełarusy!

Nawat takija ludzi, katoryja chočuć lepš polskaj mowy ŭ kaściele, ale i chočuć być sprawiadliwymi, kažuć, što ŭsio-ž taki probašč jość abmanščyk, spaŭniajučy rolu nia tolki ksiandza, ale niejkaha defenzyŭščyka, što taki čaławiek, pamima taho, što jon ciapier zmahajecca z balšawizmam, i nawat, dzie da hetaha pryčyny niama, chočyć widzieć balšawizm, — kali-b zdaryłasia być pad balšawikami — moža być z imi ŭ zhodzie.

Haworačy ab hetym nia možna abminuć ksiandzowaj „dbajliwaści“ ab kaścioł i ab nabaženstwa ŭ kaściele. Ale što-ž z taho? Ci heta šmat značyć što starajecca ksiondz našym ciomnym jašče ludcam zaimpanawać zapaliŭšy mnoha świečak, adpraŭlajučy šumnyja nabaženstwy? Heta tolki wonkawy wyhlad! Ale što zrabiŭ ks. Dronič u dušach parachwijanaŭ? Ci-ž łajankami niaprystojnymi i pahardaj da našaj mowy možna zawiaści miłaść i zhodu ŭ parachwii? Peŭna što nie!

Ciapier iznoŭ ks. prob. pradskazywaje, što šmat žodzišnych parachwijanaŭ adojdzie ad wiery, z čaho jon budzie rad! Moža hetaha i chacieŭ-by ks. Dronič, ale takuju štuku sprawakawać chiba nia ŭdasca, bo ščyryja Biełarusy źjaŭlajucca najčaściej i ščyrymi katalikami.

Kali takija i mnoha inšyja hetym padobnyja rečy ks. Dronič biaskarna wykidywaje, dyk dziwa jašče nia wielmi wialikaje, bo ŭ kožnaj stadzie znojdziecca paršywaja awiečka, jak kažuć. Ale dziŭniej, što J. E. Arcybiskup hetym nie zainteresujecca i nia spynić niahodnuju rabotu ks. Droniča. Niaŭžo-ž jon ab hetym nia wiedaje?

Sirata.

Probnyja numary „Biełaruskaj Krynicy“ wysyłajucca biaspłatna.

Roznyja nawiny.

Ziamla dla polskich emihrantaŭ u Peru (Paŭdniowaja Ameryka). Jak pieradajuć hazety, polskim emihracyjnym uładam udałosia zrabić z uradam Peru ŭmowu, na padstawie katoraj hety ūrad addaje paŭtara milijona hektaraŭ ziamli dla polskich emihrantaŭ za niewialikuju płatu. Kab dajechać da hetaj ziamli, dyk treba pa race Amazoncy i jaje prytokach jechać 6000 kilametraŭ. Bolšaja čaść hetaj „kalonii“, bo 3/4 jaje, pakryta wializarnym lesam. U chutkim času wyjaždžaje tudy z Polščy specyjalnaja kamisija, kab dobra daśledawać warunki žyćcia.

U stalicy Anhlii, Londynie, wada razrušyła achraniajučyja mury i zaliła čaść miesta. Katastrofa nastupiła ŭ nočy, kali bolšaść žycharstwa spała. U praciahu 15 minut ad pačatku pawodki wada na prybiarežnych wulicach padniałasia na paŭtara metra, zaliwajučy sutereny. Utapiłasia 45 čaławiek. Materyjalnyja straty wializarnyja.

Z Wilni.

Pa rasparadžeńni wilenskaha wajawody kirmaš u dzień światoha Kazimira (4 sakawika) nie adbudziecca, dziela taho, što u hety dzień budzie hałasawańnie ŭ Sojm. Kirmaš pieraniesieny na 8 sakawika, a 4 sakawika na darohach kala Wilni budzie stajać palicyja, i ludziej, jedučych na kirmaš u Wilniu, nia puścić.

Naša Pošta.

Ławyšu. Wielmi spačuwajem Wam u ciažkim pałažeńni. Na padpisku, zhodna z wašaj prośbaj, pačakajem. Dziakujem za dobryja słowy.

A. Dziakanu. Ščyra dziakujem za Wašu wialikuju prychilnaść da „Bieł. Krynicy“. Pa kalendar treba źwiarnucca ŭ biełaruskuju Kniharniu (Wilnia, Zawalnaja 7). Hazetu Wam pasyłajem.

Piatroŭskamu. Źmieścim. Druki pašlom.

Daminiku Kałošych, M. Plichtardu, A. Piwawarčyku. Prośbu spoŭnim.

Janku Gasiulu. Prośbu Wašu spoŭnim. Pašyrajcie našu hazetu.

Karaleŭskamu i Sonkawaj. Parad udzielim jak dojdzie da Was čarod.

A. Michnowiču. Adkaz Wam pasyłajem asobnym listom.

F. Łyščyku. Hazety pašlom na prysłanyja adrasy. Parad udzielim pačakaŭšy. Prosim prysłać imiony asob ab jakich Wy pišacie.

G. Z. B. Zusim niasłušna Wam zdajecca, što Wy pišacie drenna. Naadwarot, karespandencyju Wašu achwotna źmieścim, jak wielmi cikawuju i dobra napisanuju. Prosim pisać čaściej.

Kutok śmiechu.

Eŭrapejčyk da Niehra: Dyk kažyš, što u twaich žyłach pływie anhlijskaja kroŭ.

Niehr: Tak, bo moj baćka źjeŭ dwuch anhlijskich misyjaneraŭ.

Chryścijanskaja Dumka

biełaruskaja katalickaja časopiś wychodzić časowa raz u dwa tydni.

Padpisnaja cana z pierasyłkaj:

na hod . .	8 zał.
na paŭhoda	4 „
na 3 mies. .	2 „
na 1 „ .	80 hr.

Asobny numar kaštuje 30 hr.

ABWIESTKI ŹMIAŠČAJUCCA TOLKI NA WOKŁADCY.

Kaštujuć: Cełaja staronka		80 zał
1/2	„	40 „
1/4	„	20 „
1/8	„	10 „

Adras redakcyi i administracyi: Wilnia, zawuł. św. Mikałaja Nr. 8—3 (Wilno, zauł. św. Mikołaja Nr. 8—3.)

Redaktar pryjmaje ad 9—12 i ad 4—6.

Redaktar Pawał Karuza. Bieł. Druk. im. Fr. Skaryny. Wilnia, Ludwisarskaja 1. Wydawiec Albin Stepowič.